

ครูศิลป์ของแผ่นดิน ประจำปี 2564

นายสิริวัฒน์ เจริญปัญญา

อายุ 70 ปี

ประเภทเครื่องทอ (ผ้าปัก)

จังหวัดเชียงราย

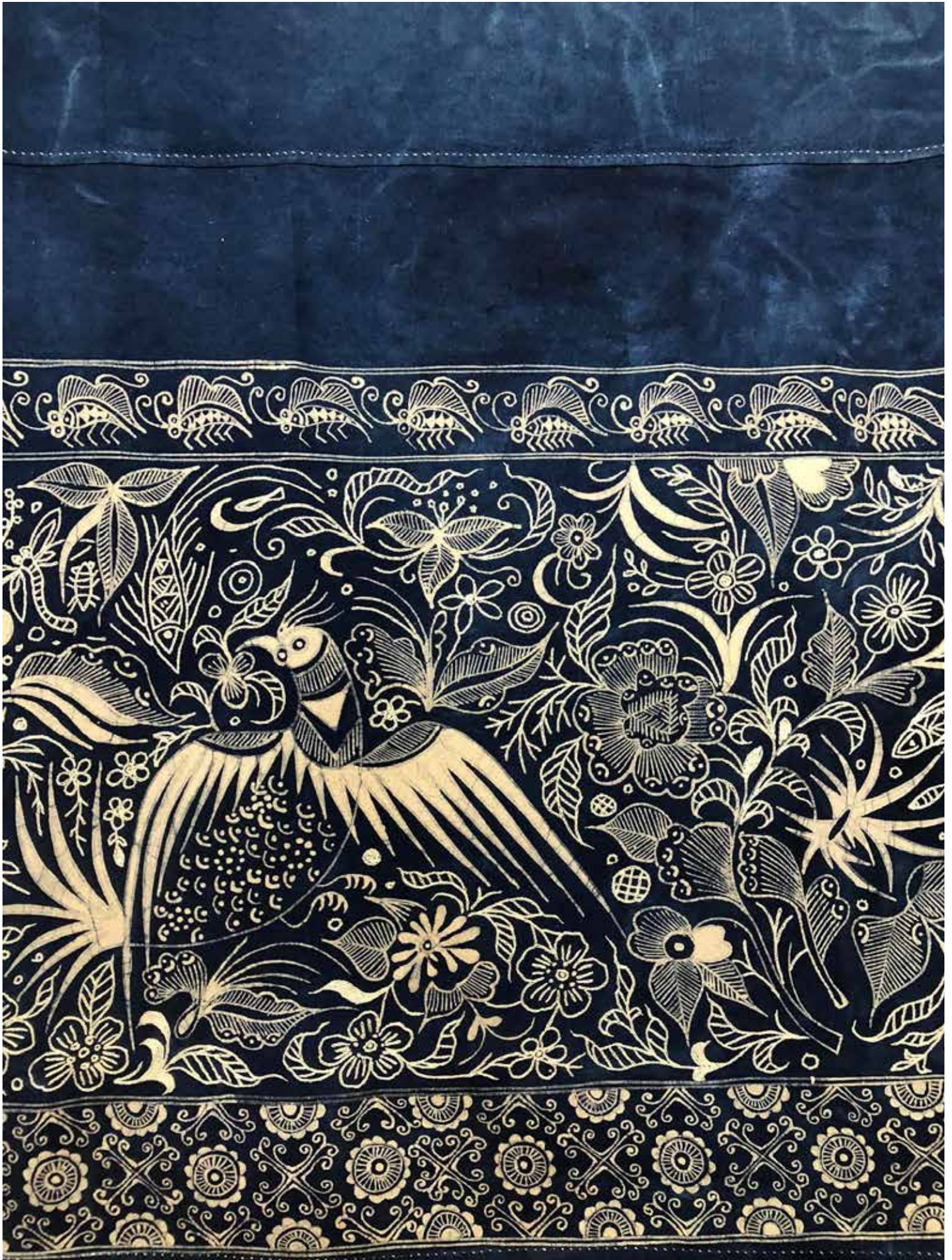
การอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญา

ครูสิริวัทนา เอียรปัญญา บุคคลผู้สร้างคุณค่าแห่งศิลปะลวดลายบนผืนผ้า ด้วยภูมิปัญญาการปักมือ เกิดเป็นผลงาน “ผ้าปัก” ในมิติใหม่ที่ล้ำเลิศ ด้วยทักษะฝีมือการเขียนลายที่ละเอียดอ่อนช้อย และการปักด้วยเทคนิค “การปักลูกโซ่” เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่งดงามแปลกตา ผสมผสานลวดลายบนผืนผ้าทอจากหลากหลายวัฒนธรรม และพื้นถิ่น เกิดเป็นมิติบนผืนผ้าหนึ่งผืนที่มีทั้งงานทอ และงานปักที่เกิดจากเส้นสายลายมือได้อย่างลงตัว พลิกโฉมสู่งานหัตถศิลป์ที่วิจิตร งดงาม และยังคงอนุรักษ์สืบสานภูมิปัญญาการปักลูกโซ่ สัมผัสประสบการณ์จนเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมาจวบจนปัจจุบันกว่า 20 ปี

จากการคลุกคลีกับงานผ้าทอจากหลากหลายวัฒนธรรม ประกอบกับเป็นผู้ที่มีฝีมือด้านศิลปะการเขียนลายอยู่ในตัว จากความสนใจและมีใจรักในการวาดภาพลวดลายแบบล้านนา จึงเป็นเหตุแห่งแรงบันดาลใจของ ครูศิริวัฒน์ นำลวดลายแบบล้านนา มาผสมผสานสร้างสรรค์เป็นลวดลายบนผืนผ้า ด้วยการใช้นิเทศการปักมือ ทั้งทำการลองผิดลองถูกในเรื่องวัสดุ และเทคนิควิธีการปักเรื่อยมาจนพบว่า การปักที่เหมาะสมกับการต่อยอดลวดลายผืนผ้าทอชนิดต่างๆ คือ “การปักแบบลูกโซ่”

ภูมิปัญญาที่สะท้อนทักษะฝีมือเชิงช่าง

การปักแบบลูกโซ่ เป็นหนึ่งในภูมิปัญญาและเทคนิคการปักที่ต้องใช้ความละเอียด และประณีต ในการจรดฝีเข็มคล้องเส้นด้ายให้วิ่งไปตามลวดลายที่วาดและวางไว้ในลักษณะด้ายคู่ โดยเทคนิค พิเศษอีกประการคือการเลือกสีเส้นด้ายหรือเส้นไหมให้เกิดความงดงาม สำคัญอย่างยิ่งคือ ทำให้เกิดทั้งความกลมกลืน และขัดแย้งกันอย่างลงตัวเพื่อขับลวดลายและสีของผืนผ้าให้สง่างาม ยิ่งขึ้น

เอกลักษณ์ผลงานที่โดดเด่น

ผลงาน “ผ้าปัก” ฝีมือครูสิริวัฑน์ เป็นที่เลื่องชื่อในลวดลายปักที่พลิ้วไหว อ่อนช้อย สีสันสดใส ด้วยทักษะความเชี่ยวชาญในการวาดลวดลาย การจัดวางลวดลาย ที่สามารถปรับประยุกต์วางลวดลายให้กลมกลืนกับลวดลายของผืนผ้าเดิมแต่ละผืน เมื่อผสมผสานกับทักษะฝีมือการปักที่มีความละเอียดประณีต เสริมคุณค่าให้ผืนผ้าเดิมจากหลากหลายพื้นถิ่นที่มีทั้งผ้าไหม ผ้าฝ้าย ผ้าพื้นเมือง ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าทอสี ผ้าลาวครั้ง ผ้าไหมยกดอก ผ้าในวัฒนธรรมชาติพันธุ์ต่างๆ เป็นต้น มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นด้วยลวดลายและสีสรรที่อย่างลงตัว มีเอกลักษณ์เฉพาะที่ทุกคนรู้จักกันในชื่อ “ผ้าปักกองหลวง”

เอกลักษณ์ลวดลายต่างๆ ที่นำมาใช้เป็นลายปักนั้น ส่วนใหญ่ได้แรงบันดาลใจจากลายในรูปแบบล้านนา เช่น ลายทองที่ประดับส่วนต่างๆ ของโบสถ์ ลายปูนปั้นจากวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือ เป็นต้น นำมาประยุกต์ออกแบบลวดลายเป็นของตนเอง เพิ่มสีสันลวดลายโดยการนำเอาเส้นด้ายหรือเส้นไหมมาปักตามลวดลายที่ได้บรรจงวาดไว้ ซึ่งมีทั้งลวดลายแบบเรียบง่าย และลวดลายที่วิจิตรอลังการที่จะขับให้ลวดลายดั้งเดิมของผืนผ้าดูตระการตามากยิ่งขึ้น จนเกิดเป็นความงดงามบนผืนผ้ามิติใหม่ โดดเด่นเป็นพิเศษ ที่ใครเห็นเป็นต้องรับรู้ได้ว่าเป็นผลงานในฝีมือของ ครูสิริวัจน์ จนเป็นที่นิยมชื่นชอบของกลุ่มผู้ที่นิยมงานผ้าที่ต้องการครอบครองผลงานฝีมือครูสิริวัจน์ อย่างกว้างขวาง

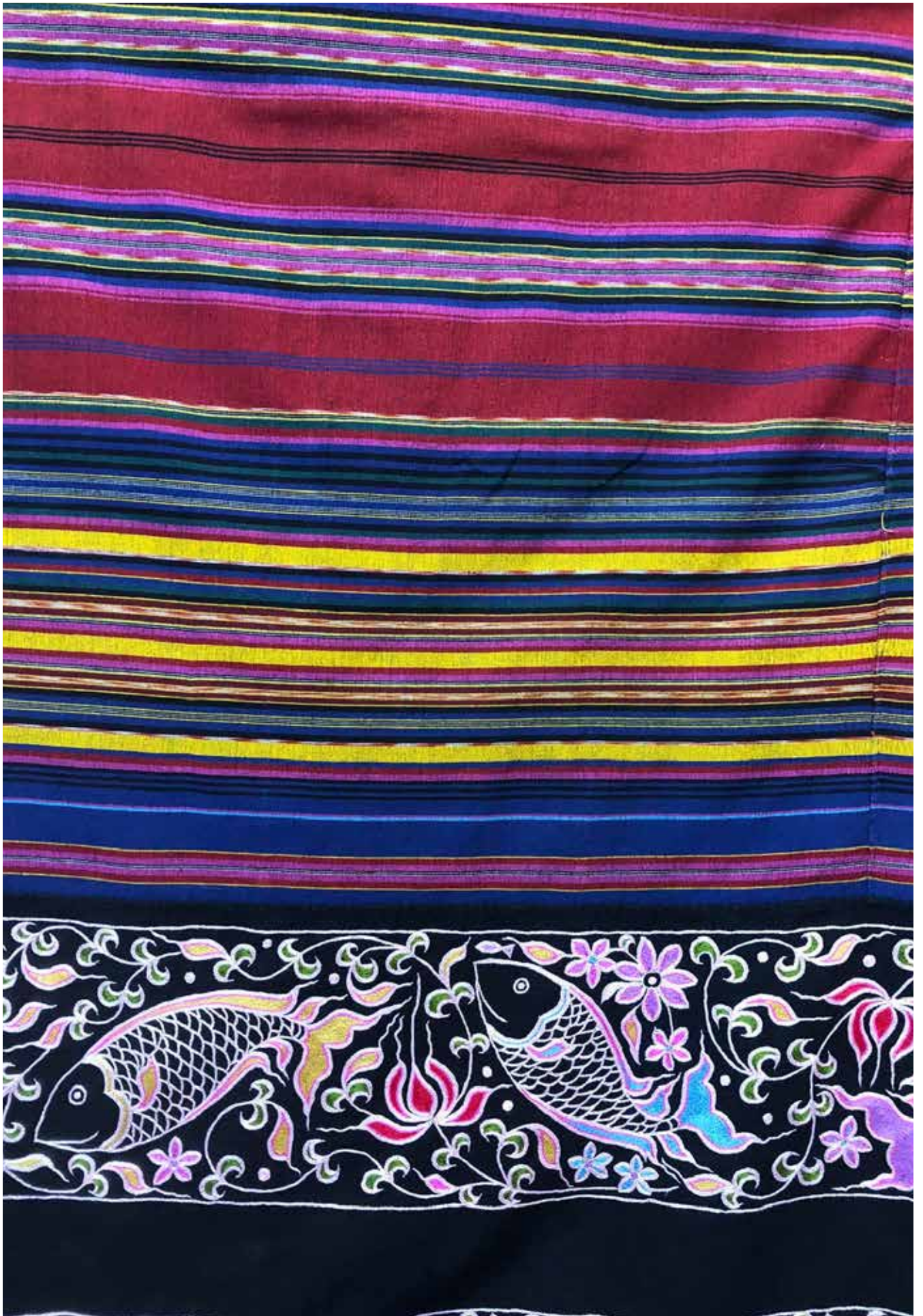

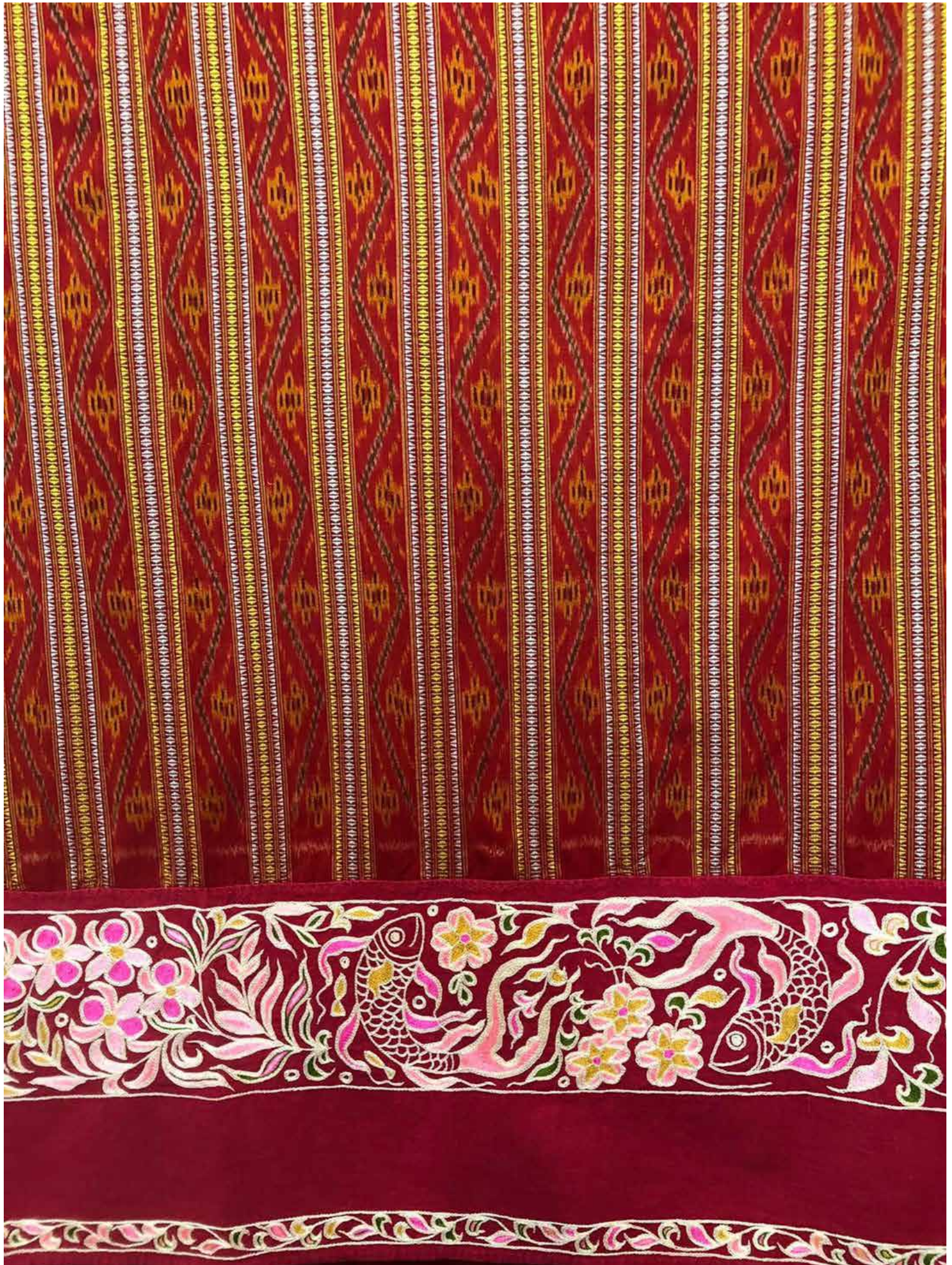
การพัฒนาสร้างสรรค์ปรับประยุกต์ หรือต่อยอดผลงานด้วยแนวคิดใหม่ ๆ

นอกจากลวดลายล้านนาประยุกต์ที่ครูสิริวัจน์ ได้สร้างสรรค์บนผืนผ้าต่อเนื่องผูกสายกัน
อย่างวิจิตรบรรจงแล้ว ครูสิริวัจน์ยังพัฒนาลวดลายที่สามารถแต่งเติมผืนผ้าแต่ละวัฒนธรรม
ได้อย่างลงตัว และแตกต่างกันไปตามผืนผ้าทอนั้น ๆ อาทิ ลวดลายปลาและสายน้ำ แสดง
ความอุดมสมบูรณ์สร้างความเป็นมงคลแก่ผู้สวมใส่ ลวดลายเรขาคณิต ลวดลายนกยูง
ลายผีเสื้อ ลายพฤษภานานาพันธุ์ ซึ่งแต่ละลวดลายก็บรรจงสร้างสรรค์คู่สีให้ผสมกลมกลืน
กับผืนผ้าแต่ละผืนอย่างลงตัว

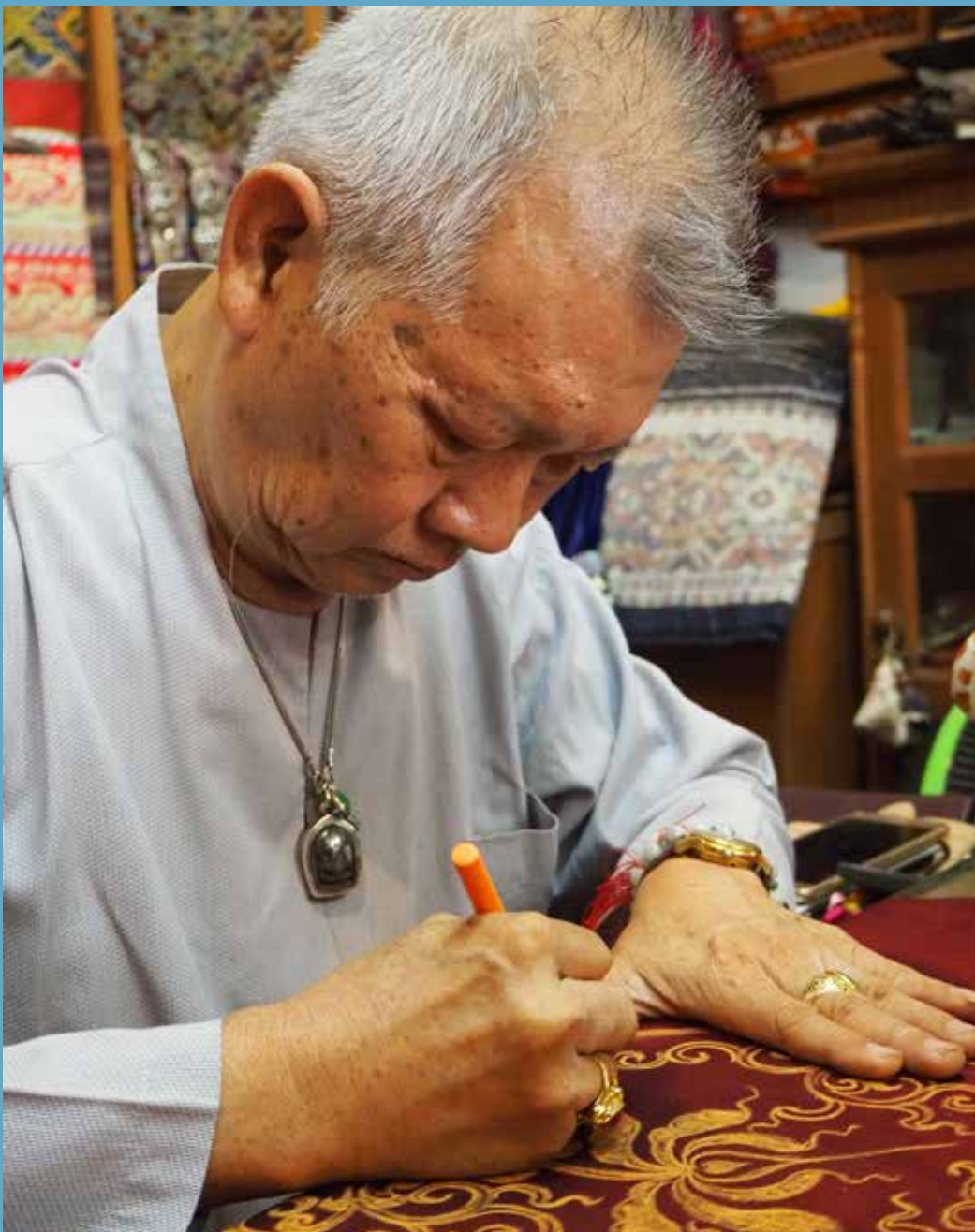
ด้วยความสามารถด้านศิลปะและจินตนาการ ทำให้ไม่เพียงแต่สร้างผืนผ้าที่ทอเสร็จเป็นผืนผ้าแล้วนำมาแต่งเติมได้เท่านั้น แต่ยังสามารถจินตนาการ สวดลายและกำหนดการทอผ้าให้ชาวบ้านกลุ่มทอผ้าต่าง ๆ เว้นช่วงพื้นไว้สำหรับการปักลายที่ครูสิริวัทน ได้รังสรรค์ไว้ ทำให้การกำหนดสวดลายมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น นับเป็นการประยุกต์งานผ้าทอกับงานปักได้อย่างสร้างสรรค์

ความมุ่งมั่นตั้งใจในการอนุรักษ์ สืบทอดในงานศิลปหัตถกรรม

ในวันนี้ นอกเหนือจากความรักในภูมิปัญญางานปัก และการสร้างศิลปะหลากหลาย บนผืนผ้าที่โดดเด่น สะดุดตา ไม่ซ้ำใคร แล้ว ครูสิริวัทนา ยังถือเป็นแบบอย่าง ของครูผู้สร้าง ด้วยความมุ่งมั่นที่ต้องการถ่ายทอด ความรู้ภูมิปัญญาการปักผ้า ด้วยเทคนิคลูกโซ่ ส่งต่อให้กับคนในพื้นที่ต่าง ๆ อย่างไม่หวงวิชา มุ่งหวังเพียง เพื่อให้ชุมชนแต่ละที่สามารถสร้างรายได้ สร้างอาชีพเลี้ยงตนเองได้อย่างยั่งยืน สืบไป

"ทุกครั้งที่ออกเดินทาง จะตั้งใจอย่างแน่วแน่จะไปเพื่อให้
ขอเพียงให้พวกเขาเหล่านี้มีงานทำ มีรายได้
ขอแค่มีคนอยากเรียนรู้ ทำแล้วมีความสุข
จะมีคนเรียนรู้เพียงคนเดียวก็เพียงพอ
เพราะงานปักผ้า เป็นงานศิลปะที่ทุกฝั่ไข่มต้องเกิดจากความสุข
และจิตใจที่มั่นคง ถึงจะออกมาอย่างงดงาม"

เกียรติบัตรหรือรางวัลที่เคยได้รับ

- ได้รับการเชิดชูเกียรติเป็น ครูช่างศิลปหัตถกรรม ปี พ.ศ. 2554
โดยศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพระหว่างประเทศ

องค์ประกอบประวัติบุคคล

ที่อยู่ : 423/5 ถนนบรรพปราการ ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 57000

โทรศัพท์ : 081 2919081

Facebook : ฝ่าปากทองหลวง เชียงราย